

Koulun ja kirkon yhteistyö Alavan seurakunnan alueella

Alavan seurakunta ja alueen koulut tekevät monipuolista yhteistyötä. Koulut ja seurakunta tukevat lasten ja nuorten kokonaisvaltaista kasvua ja hyvää elämää.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) mukaan perusopetuksen arvopohjana ovat:

- *Oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen*
- *Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia*
- *Kulttuurisen moninaisuuden näkeminen rikkautena*
- *Kestävän elämäntavan välttämättömyys*

Kirkon kasvatustyö pohjautuu Meidän kirkko -kasvamme yhdessä -linjaukseen 2015. Sen mukaan kirkon kasvatustyö:

- *Perustuu kasteeseen*
- *Lähtee kokonaisvaltaisesta ihmisenäkemyksestä*
- *Suuntautuu tulevaan luomalla toivoa ja rohkaisemalla elämään*
- *Tukee jokaisen osallisuutta ja osallistumista*
- *Rakentaa ihmisarvoa ja turvallisuutta*
- *Tukee kasvua elämänkaaren eri vaiheissa*

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) arvokasvatuksesta kerrotaan seuraavasti:

Arvokasvatuksen merkitys korostuu maailmassa, jossa monimediainen tiedonvälitys, globaalit tietoverkot, sosiaalinen media ja vertaissuhteet muokkaavat lasten ja nuorten arvomaailmaa. Arvokeskustelu oppilaiden kanssa ohjaa oppilaita tunnistamaan ja nimeämään kohtaamiaan arvoja ja arvostuksia sekä pohtimaan niitä myös kriittisesti.

Oppilaita tuetaan rakentamaan omaa arvoperustaansa. Koulun ja kotien yhteinen arvopohdinta ja siihen perustuva yhteistyö luovat turvallisuutta ja edistävät oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen kotien erilaisiin uskontoihin, katsomuksiin, perinteisiin ja kasvatuskäsityksiin on rakentavan vuorovaikutuksen perusta.¹

---

¹ http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/perusopetus

Koulun ja seurakunnan tehtävä

Koulujen tehtävänä on tarjota oppilaille voimassa olevaan opetussuunnitelmaan pohjautuva monipuolinen yleissivistys, joka antaa aineksia myös maailmankatsomukselliseen pohdintaan.

Kirkko tukee jäsentensä kristittyinä elämistä ja pitää yleisesti esillä edellä kuvattua kristillistä arvomaailmaa.

Seurakunnan työntekijät toimivat kouluissa kutsuttuina yhteistyökumppaneina. Kaikissa koulujen ja seurakunnan järjestämissä yhteisissä tilaisuuksissa toimitaan koulujen arvojen ja opetussuunnitelman mukaan.

Seurakunta tukee koulujen uskonnonopetusta sekä kouluyhteisöjen hyvinvointia

Seurakunnan ja koulujen yhteistyön tavoitteena on tukea koulujen uskonnonopetusta sekä kouluyhteisöjen hyvinvointia. Osa yhteistyöstä on suunnattu evankelis-luterilaisessa uskonnonopetuksessa oleville, osa kaikille. Oppilaan huoltajat päättävät oppilaan osallistumisesta uskonnollisiin tilaisuuksiin.

Tässä sopimuksessa on määritelty Alavan seurakunnan ja alueen koulujen yhteistyön muodot.

Yhteistyötä on jaoteltu Kirkkohallituksen Neljän korin -mallin mukaisesti. Malliin voi tutustua osoitteessa www.koulujakirkko.fi

Sopimuksen päivittäminen ja käyttö

Yhteistyösopimuksen sisältö tarkistetaan vuosittain seurakunnan nuorisotyön ja koulujen seurakuntavastaavien kokouksessa, ns. yhdysopettajien kokouksessa. Päivitetty versio on löydettävissä Alavan seurakunnan nettisivuilta www.kuopionseurakunnat.fi/alava/kouluikaiset.

I Yleissivistävä opetus / Opetussuunnitelman mukainen opetus

Ensimmäisessä korissa olevat yhteistyömuodot perustuvat valtakunnalliseen opetussuunnitelman perusteisiin ja paikalliseen opetussuunnitelmaan. Ne eivät sisällä uskonnonharjoittamista. Seurakunnan edustaja toimii oman alansa asiantuntijana sekä katsomuskasvatuksen tukijana. Pedagoginen vastuu on opettajalla, joka on läsnä kaikissa tilanteissa. Osa tässä korissa olevista yhteistyömuodoista on suunnattu evankelis-luterilaisessa uskonnonopetuksessa oleville oppilaille, osa kaikille oppilaille. Osallistuminen perustuu siihen, mihin opetussuunnitelman osaan toiminta liittyy.

Yleissivistävään opetukseen kuuluvia yhteistyömuotoja ovat Alavan seurakunnan alueella ovat:

Kirkkoseikkailut 4.luokkalaisille

Kirkkoseikkailu on Alavan seurakunnan vuosittain 4. luokkalaisille järjestämä toiminnallinen oppitunti kirkon tiloissa. Seikkailussa tutustutaan kristillisen kirkon aarteisiin: kasteeseen, ehtoolliseen, rukoukseen, Raamattuun ja musiikkiin. Oppilaat toimivat pienissä ryhmissä etsien aarteita kirkkosalista. Pappi, nuorisotyönohjaaja ja kanttori kertovat siitä, mitä nämä aarteet kirkon itseymmärryksessä merkitsevät. Kirkkoseikkailu on osa evankelis-luterilaista uskonnon opetusta.

Ilo sulle ja mulle –lähetysnäyttely 1. luokkalaisille

”Ilo sulle ja mulle” –lähetysnäyttely on Suomen Lähetysseuran tuottama oppitunti kehitysyhteistyöstä. Seurakunnan tiloihin rakennetaan safari, joka muodostuu taustakuvasta, isoista nukeista sekä maailmalta tuoduista esineistä. Taustan kuvia seuraten matkustetaan Afrikasta Aasiaan ja Etelä-Amerikkaan. Esittelymatkalla tutustutaan eri maiden lasten elämään ja koulun käyntiin tarinoiden kautta. Samalla kerrotaan esineiden käyttötavoista, leikeistä ja peleistä. ”Ilo sulle ja mulle” –näyttelyn sisältö nousee ympäristöopin opetussuunnitelmasta ja liittyy globaalikasvatukseen sekä kansainväliseen vastuuseen.

Yhdessä maailmassa –lähetysnäyttely 8.luokkalaisille

”Yhdessä maailmassa” on Suomen Lähetysseuran oppimispeli 8. luokkalaisille. Peli haastaa pohtimaan vastuuta maailman kehityksestä. Pelaajat etenevät tekemällä valintoja, joilla kehityksen suunta ratkeaa. Samalla pohditaan sitä, millainen on unelmien maailma ja mitä sen rakentamiseen tarvitaan. Peli kestää yhden oppitunnin verran. Yhdessä maailmassa –näyttelyn sisältö nousee maantiedon opetussuunnitelmasta ja liittyy globaalikasvatukseen sekä kansainväliseen vastuuseen.

Oppituntivierailut

Seurakunnan työntekijät vierailevat kutsuttaessa kouluilla sekä uskonnon että muiden oppiaineiden tunneilla. Vierailujen ajankohdat sovitaan vuosittain erikseen. Sisältö sovitaan tapauskohtaisesti, mutta aina opetussuunnitelmaan perustuen. Esimerkiksi pappi voi käydä kertomassa papin työstä tai kanttori omasta työstään muiden ammatinharjoittajien rinnalla. Tällöin oppitunti sopii kaikille oppilaille. Uskonnonopetukseen liittyviä asioita seurakunnan työntekijä voi olla mukana opettamassa uskonnon tunnilla.

Koulukonsertit

Kuopion seurakuntien yhteinen nuorisotyö järjestää konserttikiertueita Kuopion eri kouluissa. Alavan seurakunnan alueella konsertit toteutuvat usein vuorovuosin ala- ja yläkoulujen oppilaille. Konserttien teema liittyy ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin tai kirkollisiin aiheisiin ja esiintyjät niissä vaihtelevat. Konsertin ohjelmisto määrittelee sen, osallistuvatko konserttiin kaikki vai pelkästään evankelis-luterilaisen uskonnonopetuksen oppilaat. Seurakunta tiedottaa kouluja konsertin sisällöstä hyvissä ajoin.

II Perinteiset juhlat

Toisessa korissa olevat tapahtumat liittyvät kouluvuoden taitekohtiin, esimerkiksi joulu- ja kevätjuhliin. Seurakunnan edustaja voi olla tilaisuudessa vieraana ja tuoda seurakunnan tervehdyksen. Tilaisuudet eivät sisällä uskonnonharjoittamista, vaikka niissä saatetaan koulujen opetussuunnitelmien mukaisesti laulaa yksittäisiä suomalaisen kulttuuriperimään kuuluvia virsiä. Seurakunnan edustaja vastaa siitä, että hänen tervehdyksensä on suunnattu kaikille läsnäolijoille katsomuksesta riippumatta.

Tähän koriin kuuluvia yhteistyömuotoja Alavan seurakunnassa ovat:

Seurakunnan edustajan tervehdys Neulamäen yläkoulun kevätjuhlassa

Alavan seurakunnan edustaja käy vuosittain pitämässä puheen Neulamäen koulun yläluokkien kevätjuhlassa.

Musiikkiluokkien konsertit Alavan kirkossa

Haapaniemen nuorisomusiikki ja Minna Canthin musiikkiluokat järjestävät vuosittain joulukonsertin. Alavan seurakunta tarjoaa kirkkosalin konserttipaikaksi, mikäli ohjelmisto on kirkkotilaan sopivaa (Ks. liite 1).

Kun koulu järjestää konsertin kirkkotilassa, seurakunnan edustaja tuo tilaisuuteen tervehdyksen. Kuten kaikissa tähän koriin kuuluvissa yhteistyömuodoissa, puhuja vastaa siitä, että hänen tervehdyksensä on suunnattu kaikille läsnäolijoille katsomuksesta riippumatta.

Kirkkotilan vuokranmaksusta koulujen joulukonserttien kohdalla on Kuopion seurakunnissa erilaisia käytäntöjä. Vuokra voidaan maksaa rahallisesti, jolloin kirkkoherran päätöksellä koulut voivat saada vuokranmaksusta yhteistyökumppaneille tarjottavan alennuksen. Vuokranmaksu voidaan hoitaa myös siten, että joku tai jotkin koulun musiikkiluokista käyvät esiintymässä seurakunnan jumalanpalveluksessa tai muussa tilaisuudessa yhdessä opettajansa kanssa. Vuokranmaksusta sovitaan seurakunnan kanssa kirkkotilaa varattaessa.

III Uskonnolliset tilaisuudet

Kolmannessa korissa olevat tilaisuudet ovat uskonnonharjoittamista positiivisen uskonnonvapauden nojalla. Peruskouluikäisen lapsen osallistumisesta päättää aina huoltaja. Näin ollen lapsi itse ei voi päättää, mihin uskonnollisiin tilaisuuksiin hän osallistuu. Koulu kysyy huoltajilta, osallistuuko oppilas koulussa järjestettäviin uskonnollisiin tilaisuuksiin.

Uskonnollisista tilaisuuksista tiedotetaan ajoissa koteihin. Koulu järjestää tarvittaessa vaihtoehtoista ohjelmaa tilaisuuksiin osallistumattomille oppilaille.

Koulukirkot ja virsitunnit

Alavan seurakunta tarjoaa kouluille neljä koululaisjumalanpalvelusta vuodessa: syys-, joul-, pääsiäis- ja kevätkirjon. Nämä sovitaan sekä syys- että kevätkaudella järjestettävässä koulujen ja seurakunnan yhteistyöpalaverissa, ns. yhdysopettajien kokouksessa. Koululaisjumalanpalvelukset järjestetään joko Alavan tai Neulamäen kirkossa tai koulujen saleissa. Ennen jumalanpalveluksia kanttorit käyvät kouluilla opettamassa jumalanpalveluksissa laulettavia virsiä.

Aamunavaukset salissa ja keskusradiossa

Alavan seurakunta pitää kouluilla uskonnollisia aamunavauksia koulujen kanssa sovittuina aikoina ja sovituilla tavoilla. Aamunavausten määrä, ajankohdat ja toteutustavat sovitaan yhdysopettajien kokouksessa. Sisällöltään aamunavaukset käsittelevät muun muassa kirkkovuotta, kristinuskon perusteemoja ja lähimmäisenä elämistä. Myös keskusradiossa pidettävät aamunavaukset saattavat sisältää pienen rukouksen tai hengellistä musiikkia. Aamunavauksiin osallistumattomille oppilaille koulu järjestää muuta opetusta tai korvaavaa ohjelmaa.

Adventtiharautudet

Ennen ensimmäistä adventtisunnuntaita kouluilla järjestetään adventtiharautus salissa. Sen kesto on hieman normaalia aamunavausta pidempi.

IV Kasvun ja hyvinvoinnin tuki

Neljännessä korissa oleva yhteistyö on tarkoitettu koko kouluyhteisön hyväksi. Seurakunta on tukemassa koulujen yhteisöllisyyttä ja tekee ennaltaehkäisevää oppilashuoltotyötä. Tilaisuudet eivät sisällä uskonnonharjoittamista vaan soveltuvat kaikille katsomuksesta riippumatta.

Seurakunta mukana koulujen ryhmätyksissä

Lukuvuosien aikana koulut järjestävät oppilailleen erilaisia ryhmätyksiä hyvän luokkahengen tukemiseksi. Tällainen on esimerkiksi seiskaluokkalaisten ryhmäytys, jossa seurakunta on mukana järjestämällä ohjelmaa ja tarjoamalla tilat. Ryhmätyksistä sovitaan aina tapauskohtaisesti. Tarvittaessa koulu voi pyytää seurakunnalta tukea myös muiden luokkien ryhmätyksiin.

Tukioppilaskoulutus

Yläkouluilla on tukioppilastoimintaa. Tukioppilaat saavat koulutuksen myötä valmiuksia yksinäisen oppilaan kohtaamiseen sekä kummiluokka- ja välituntitoiminnan ohjaamiseen. Seurakunta on mukana jakamassa koulutusvastuuta järjestämällä osan koulutuksista seurakunnan tiloissa. Seurakunta osallistuu tukioppilastoimintaan koulujen toiveiden ja seurakunnan resurssien mukaisesti.

Koulupäivystys

Seurakunnan nuorisotyönohjaaja käy kerran viikossa päivystämässä Minna Canthin koululla ruokavälitunnilla. Hän pelailee ja juttelee nuorten kanssa sekä huomioi erityisesti yksinäiset nuoret.

Rippikouluinfot

Syys-lokakuussa yläkouluilla käydään pitämässä kasiluokkalaisille infot rippikouluun ilmoittautumisesta. Tilaisuudet järjestetään joko luokakohtaisesti tai salissa koko ikäryhmälle kerrallaan osana uskonnonopetusta. Kuten rippikouluihin, myös rippikouluinfoihin ovat tervetulleita kaikki katsomuksesta riippumatta huoltajan luvalla.

Kerhot ja kerhoesitteiden jakaminen

Seurakunta järjestää viikoittain useita alakouluikäisten kerhoja. Kerhot toteutuvat sekä osana koululaisten iltapäivätoimintaa että iltatunneille sijoittuvana harrastuksena. Tyypillisiä kerhoja ovat kokkikerhot, liikuntakerhot, monitoimikerhot ja lapsikuorot. Osa näistä kerhoista pidetään koulujen tiloissa. Kerhot ovat maksuttomia ja kaikille avoimia. Jokaiseen kerhoon sisältyy pieni hartaushetki, joka sisältää esimerkiksi pienen tarinan ja rukouksen. Kerhojen tarkoituksena on tukea lasten kasvua ja sosiaalisia taitoja sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä. Kerhot ovat yksi harrastus muiden joukossa. Esitteitä kerhoista jaetaan kouluissa niille oppilaille, jotka esitteen haluavat.

Opettajien Hiljaisuuden leiri

Erikseen sovittuina aikoina Kuopion seurakunnat järjestävät opettajille Hiljaisuuden leirejä. Leirit järjestetään seurakunnan leirikeskuksessa ja niiden tarkoituksena on tukea opettajien työssä jaksamista. Leirien ohjelma suunnitellaan osallistujien kanssa yhdessä. Usein ne sisältävät lepoa, keskusteluja ja yhteistä tekemistä. Leirit pyritään järjestämään kouluajojen ulkopuolella.

Tuki kriisitilanteissa

Seurakunta tukee kouluja erilaisissa kriisitilanteissa, esimerkiksi onnettomuuden tapahduttua. Kullakin koululla on oma kriisisuunnitelma, johon yhteyshenkilöksi nimetään Alavan kouluyhteistyön pappi. Seurakunta tukee kouluja kriisisuunnitelmissa määritellyillä tavoilla.

Tämä sopimus on voimassa toistaiseksi. Yhteistyömuodot tarkastetaan vuosittain syyskuussa pidettävässä yhdysopettajien kokouksessa.

Kuopiossa 24.5.2018

Anu Kiviranta

Alavan kouluyhteistyöstä vastaava pappi

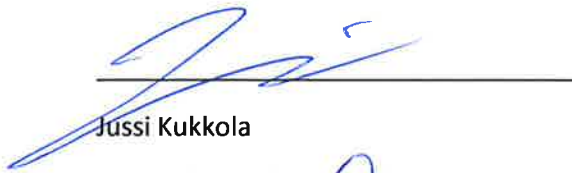
Hannu Koskelainen

Alavan seurakunnan kirkkoherra

Tuula Koivukangas

Martti Ahtisaaren koulun vs. rehtori

Jussi Kukkola

Haapaniemen koulun rehtori

Marianne Liimatainen

Minna Canthin koulun rehtori

Antti Natunen

Kristillisen koulun vs. rehtori

Veli-Pekka Tikka

Neulamäen ja Särkiniemen koulun rehtori

Jukka Rissanen

Alavan koulun vs. rehtori

OHJEET

ALAVAN SEURAKUNNAN KIRKKOTILOJEN KÄYTÖSTÄ

Kirkko on vihitty Jumalalle pyhitetyksi huoneeksi. Sen vuoksi sitä saa käyttää vain sen pyhyyteen soveltuviin tarkoituksiin (Kirkkojärjestys 14 luku, 2 §). Yksittäisten konserttien tai vastaavanlaisten tilaisuuksien järjestämisestä päättää kirkkoherra.

Kirkkorakennus on ensisijainen jumalanpalvelushuone. Konserteissa esitettävän musiikin ja muun ohjelman tulee olla sopusoinnussa kirkkorakennuksen ensisijaisen käyttötarkoituksen kanssa.

Liiketoimintatarkoituksessa järjestetyistä konserteista kirkoissa noudatetaan kirkkoneuvoston 25.2.2009 vahvistamia periaatteita. Konsertteihin myydään pääsylippuja eikä sisälle pääse ilman pääsylippua.

Jos tilaisuuden järjestäjänä toimii jokin muu taho kuin seurakunta, järjestäjä on velvollinen hyvissä ajoin sopimaan tilaisuuden käytännönjärjestelyjen toteuttamisesta seurakunnan kanssa.

Tilaisuuden järjestäjä on vastuussa kirkossa mahdollisesti tapahtuvista häiriöistä sekä tilaisuuden järjestämisestä kirkkorakennukseen tai siihen kuuluvaan esineistöön liittyvistä vahingoista.

